DREPT CIVIL ŞI PROCESUAL CIVIL

CZU 347.924

CONTESTAREA ACTELOR EXECUTORULUI JUDECĂTORESC: PROCEDURA ÎNAINTEA PRIMEI INSTANȚE

Gheorghe STRATULAT,
judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, doctorand, lector universitar, USM

SUMAR

Instituția contestării actelor executorului judecătoresc, constituie un subiect de importanţă şi interes major în cadrul procesului civil. Reglementarea şi utilizarea mijloacelor oferite de această instituție, contribuie neîndoielnic la asigurarea unui proces echitabil, la realizarea efectivă a principiilor contradictorialității, egalității şi disponibilității procesului civil. Doctrina autohtonă din domeniul procesului civil, chiar dacă nu dispune de o tradiție solidă, totuşi, are un anumit fundament consistent, determinat de practica judiciară destul de bogată, care se află într-un continuu proces de uniformizare şi perfecționare.

Este semnificativă şi contribuția modificărilor legislative, operate prin Legea nr. 191, care au determinat un impact semnificativ în realizarea procedurii de contestare a actelor executorului judecătoresc, avantaje sau dezavantaje, care urmează a fi realizate în termen.

În particular, vis-á-vis de introducerea sintagmei de „încheiere", în locul sintagmei „hotărâre", menționăm că, deşi aparent, prin această modificare, legiuitorul a dorit corelarea noțiunii de cerere, care este calificată ca o solicitare a părții, în cadrul unui proces, cu noțiunea de încheiere, care este un act intermediar, emis de către instanța de judecată, până la etapa pronunțării hotărârii, venind să determine locul procedurii de executare, ca fază facultativă a procesului civil. Totuşi, această modificare a lăsat loc pentru apariția diferitor ambiguități, care se pot manifesta la etapa judecării acțiunilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc.

***Cuvinte-cheie**: executare silită, act de dispoziție, fază, întrerupere, amânare, calitate procesuală, statut, continuitate.*

LEGAL PROCEDURE BEFORE A DISTRICT COURT, IN LITIGATIONS THAT ARISE FROM A DISPUTE OF A BAILIFF'S ACT

SUMMARY

Dispute of the bailiff's act is that institution- subject of major importance and interest in the civil process. Regulation and use of means offered by this institution undoubtedly contribute in ensuring a fair trial, an effective realization of the adversarial principle, the equality principle and availability of the civil process' principle. The local doctrine of civil process, though it does not have a solid tradition, it still holds a consistent foundation, determined by the rather rich judicial case law, which is in a continuous process of uniformity and development.

Equally significant is the contribution of the legislative amendments, implemented through Law no. 191/2016, which determined a significant impact in the execution of the procedure for disputing the acts of the bailiff, advantages or disadvantages to be achieved in due time.

In particular, regarding the introduction of the phrase „court order" instead of the word „judgment", we mention that, although apparently through this amendment, the legislator wanted the correlation of the notion of „petition", which is qualified as a request by the party, within a process, with the notion of „order", which is an intermediate act, issued by the court, until the issuance of the judgment, determining the place of the enforcement procedure as an optional phase of the civil process, however, this change left room for the appearance of different ambiguities, which may appear at the stage of the examination in court of actions related to dispute of the bailiff's act.

***Key-words:** forced execution, act of disposition, phases, interruption, postponement, procedural quality, status, continuity.*

Reglementarea posibilității de contestare a actelor executorului judecătoresc poate fi pe deplin considerată o acțiune procesuală de dublă valență. Explicând această idee, doctrina de specialitate susține că

contestația la executare se înfățișează ca o cale de atac specială, atunci când este exercitată de către una dintre părți, și ca o acțiune civilă particulară, în cazul promovării ei de către o terță persoană vătămată prin măsurile de executare silită [7].

Persoanele care sunt în drept să conteste actele executorului judecătoresc, în acord cu art. 161 Cod de executare al Republicii Moldova, sunt părțile (creditorul și debitorul) și alți participanți la procedura de executare, precum și alte persoane, în acțiunile ce țin de apărarea dreptului de proprietate, în condițiile art.164 Cod de executare. De regulă, contestația la executare este folosită de debitor, interesul acestuia fiind de a încetini sau chiar de a bloca procedura de executare [4, p.109].

Denumirea actului de dispoziție, prin care instanța de judecată este sesizată de către reclamant, participant al procedurii de executare sau terț, ale cărui drepturi se prezumă că au fost încălcate, în acord cu art. 161, alin.(2), Cod de executare, este *cerere* sau, reieșind din conținutul art. 163, alin.(1) Cod de executare, *reclamație*.

Oportunitatea instituirii termenului legal de cerere sau reclamație, altul decât cerere de chemare în judecată, specifice procedurii contencioase, a fost, probabil, determinată de intenția legiuitorului de a individualiza procedura de executare drept o procedură aparte, cu noțiuni proprii,precum și de a corela ideea existenței îmbinării procesului civil cu procedura de executare într-un singur proces, în interiorul căruia nu ar putea exista două cereri de chemare în judecată [9].

Indiferent de denumirea atribuită (cerere de chemare în judecată, recurs împotriva actelor executorului judecătoresc, plângere, sesizare, reclamație), în acord cu art. 166, alin.(6) Cod de procedură civilă, cererea este valabilă, chiar dacă poartă o denumire incorectă. Drept consecință, instanța de judecată nu poate opune această carență ca unic temei de a nu da curs cererii de contestare a actelor executorului judecătoresc.

Reieșind din conținutul art.167 din Codul de procedură civilă, la cererea de chemare în judecată se anexează documentele care certifică circumstanțele pe care reclamantul își întemeiază pretențiile şi copiile de pe aceste documente pentru pârâți şi intervenienți, dacă aceştia nu dispun de ele.

Raportând exigența evidențiată supra la specificul procedurii de contestare a actelor executorului judecătoresc, este important de menționat că mijloacele de probă administrate de către participanții la proces se rezumă preponderent la înscrisuri. Totodată, probațiunea se referă, ca regulă, la neconcordanța dintre actele emise de către executorul judecătoresc și conținutul legii.

Totuși, la depunerea cererii de chemare în judecată, urmează să se rețină că reclamantul, în temeiul principiului disponibilității, își alege modalitatea sa de apărare judiciară, astfel că aprecierea suficienței probelor la faza punerii pe rol a cererii ar putea constitui o limitare a disponibilității și, eventual, ar putea crea aparența expunerii anticipate asupra fondului cauzei.

Frecvent, la depunerea cererilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc, în special de către reclamanții care întrunesc calitatea de terți și consideră că, prin actele executorului judecătoresc, le-a fost încălcat un drept recunoscut de lege, actul contestat al executorului nu se regăsește. Respectiva situație nu va putea constitui un temei pentru a nu da curs cererii, or, este posibil că reclamantul nu deține, la data sesizării instanței de judecată, atât actul contestat cât și, posibil denumirea, acestuia. Constatarea acestor circumstanțe ar determina punerea pe rol a cererii și remedierea situației descrise prin obligarea executorului judecătoresc să prezinte înscrisurile contestate, în termeni restrânși, reclamantului prin intermediul instanței de judecată.

De menționat că, în conformitate cu art.3 alin. (1) al Legii privind executorii judecătorești nr.113 din 17.06.2010, actul întocmit de executorul judecătoresc, în limitele competențelor sale legale, este un act procesual de autoritate publică, are forță probantă, se prezumă a fi legal, iar în cazul când este întocmit în cadrul procedurii de executare poate fi contestat în modul stabilit de Codul de executare.

Reținând faptul că actul executorului judecătoresc este asimilat unei autorități publice, urmează a fi menționat că contestarea acestuia nu necesită respectarea căii prealabile, or, în conformitate cu art. 161 alin. (2) din Codul de executare, cererea privind contestarea actelor de executare se înaintează în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află biroul executorului judecătoresc sau, în cazul municipiului Chișinău, în instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc.

Mai mult ca atât, rațiunea respectării căii prealabile de soluționare a unui litigiu ar reieși din posibilitatea concilierii părților și posibilitatea pârâtului de a satisface cererea prealabilă recepționată. La caz, art. 22 din Codul de executare, care evidențiază expres care sunt drepturile și obligațiile executorului judecătoresc, nu stabilește posibilitatea anulării sau modificării încheierilor de intentare a procedurii de executare, de încetare a procedurii de executare sau de strămutare a documentului executoriu. Astfel, calea prealabilă, pe lângă faptul că nu este obligatoriu stabilită de lege, este una lipsită de eficiență. Totodată, urmează a fi remarcat

faptul că soluționarea litigiilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc, indiferent de obiectul și natura acestora, nu cad sub incidența art. 182[1] alin. (1) din Codul de procedură civilă, medierea judiciară ori prin tranzacția dintre părți. Acestea nu pot conveni asupra realizării de acțiuni în nulitate ale executorului judecătoresc.

În conformitate cu art. 166 alin.(2) lit.d) din Codul de procedură civilă, în cererea de chemare în judecată se indică esența încălcării sau a pericolului de încălcare a drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale reclamantului, pretențiile lui. După cum urmează din însăși denumirea atribuită de legiuitor, cererea de contestare a actelor de executare, întocmite de executorul judecătoresc, obiectul acesteia îl constituie actele executorului judecătoresc. De menționat că, în cadrul examinării prezentei categorii de litigii, pot fi examinate exclusiv pretenții ce se referă la dezacordul cu actele executorului judecătoresc, nefiind admise completarea cererii cu pretenții care urmează a fi examinate în alte proceduri. Raționamentul constatat reiese din specificul și unicitatea procedurii de executare, care impune un cerc specific al participanților la proces, sarcina probațiunii diferită, termenii de examinare proprii, calea de atac diferită etc. Prin urmare, în conținutul cererii de chemare în judecată urmează să se regăsească doar pretenții ce se referă la actele executorului judecătoresc.

În ipoteza că cererea depusă de către reclamant conține și pretenții care urmează a fi examinate în alte proceduri, instanța de judecată urmează să nu dea curs cererii, în temeiul art.172alin.(2) din Codul de procedură civilă, explicând că pretențiile formulate urmează a fi compatibile soluționării concomitente prin aceeași procedură a cauzei [6].

Tot în acord cu principiul disponibilității, reclamantul stabilește cercul participanților, identitatea participanților la proces și statutul procesual care îl atribuie acestora. Corespunzător reglementării stabilite de art. 163 alin.(1) din Codul de executare, reclamațiile din cererea privind contestarea actelor executorului judecătoresc se înaintează împotriva creditorului, debitorului și/sau atât a creditorului cât și debitorului, în cazul în care acțiunea este înaintată de către un terț.

Astfel, în primul caz, în cererile privind contestarea actelor executorului judecătoresc, reclamantul urmează a fi participant la procedura de executare, cu care pârâtul se află în opoziție în cadrul procedurii de executare.

În cea de a doua ipoteză, reclamantul, adică terțul care pretinde că i s-au încălcat anumite drepturi, nu se află în situație de opoziție cu debitorul și creditorul din procedura de executare, însă, prin natura pretenției înaintate (ridicarea sechestrelor de pe bunurile care se prezumă că aparțin acestuia – *n.a.*), este în stare să aducă atingere drepturilor și obligațiilor participanților din cadrul procedurii de executare.

Explicând noțiunea și statutul juridic al terților care consideră că, prin actele de executare, le-a fost încălcat un drept recunoscut de lege, urmează a fi menționat că respectiva calitatea o întrunesc toți ceilalți participanți la procedura de executare, cu excepția părților, participanților, precum și altor persoane obiectul cărora îl formează acțiunile de ridicare a sechestrului. De exemplu, X este creditorul lui Y (în proces de insolvabilitate). Prin încheierea executorului judecătoresc Z, au fost transmise în proprietatea lui M. bunuri individualizate ale lui Y. X contestă acțiunile executorului judecătoresc Z, prin care a fost transmise în proprietate bunuri individualizate ale lui Z [5]. Astfel, calitatea de terț o acoperă toți subiecții care contestă actele executorului judecătoresc, cu excepția celor care legea le-a atribuit o calitate specială.

Referitor la calitatea procesuală atribuită executorului judecătoresc, urmează a fi menționat faptul că, în Codul de executare, la reglementările sale stabilite în propoziția a treia din art. 163 alin.(1), se menționează că executorul judecătoresc poate fi invitat să dea explicații referitor la actele contestate. Ținând cont de faptul că în Codul de procedură civilă nu se stabilește o asemenea calitate procesuală, ca invitat care ar avea un statut procesual corespunzător, cu anumite drepturi și obligații procesuale, implicarea executorului judecătoresc în proces cu calitatea sa de invitat este imposibilă. Mai mult, la momentul depunerii cererii, reclamantul poate atribui executorului judecătoresc calitatea procesuală pe care o consideră necesară. Prin urmare, legea procesuală nu stabilește un anumit mecanism de modificare a calității procesuale, instanța de judecată fiind ținută de cercul și calitatea procesuală atribuită de reclamant în conținutul cererii, or, odată cu excluderea, prin Legea nr. 244-XVI din 21.07.2006, a prevederilor art. 64 Cod de procedură civilă, potrivit cărora instanța de judecată, cu acordul reclamantului, putea dispune înlocuirea părții care figurează greșit în proces, a fost dat de înțeles că, în cazul în care se constată că acțiunea nu a fost intentată de reclamantul corespunzător sau că acțiunea nu este îndreptată împotriva unei persoane care trebuie să răspundă în acțiunea dată, instanța de judecată nu va putea dispune înlocuirea părții care figurează greșit în proces.

Generalizând posibilitățile alternative care le-ar avea reclamantul la formularea cererii de contestare a actelor executorului judecătoresc, este sesizabil faptul ca acesta ar avea opțiunea de a atribui executorului judecătoresc calitatea de pârât sau de intervenient accesoriu. În conformitate cu art. 59 alin.(1) din Codul de

procedură civilă, parte în proces (reclamant sau pârât) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios. Astfel, reclamantul individualizează pârâtul, ca subiect procesual, care la data intentării procesului ar fi subiect al unui raport material litigios. Contrar, art. 67 alin.(1) din Codul de procedură civilă descrie intervenientul accesoriu ca persoană interesată într-un proces pornit între alte persoane. Suplimentar, statutul intervenientului accesoriu este completat și prin interpretarea sistemică a acestei noțiuni, care concretizează că interesul, în coraport cu acest participant la proces, ar putea fi afectat de finalitatea litigiului inițiat și, eventual, ar determina apariția drepturilor sau obligațiilor unei alte persoane în coraport cu acesta.

Relaționând concluziile expuse supra și ținând cont de statutul executorului judecătoresc, precum și de necesitatea implicării acestuia în proces, dar și de drepturile și obligațiile materiale care se pot ivi și sau/modifica drept consecință a pronunțării, în coraport cu acesta, este sesizabil că calitatea corespunzătoare a acestuia este de intervenient accesoriu sau, după caz, de pârât. De menționat că statutul procesual de intervenient accesoriu atribuit executorului judecătoresc nu este unul veritabil, or, ultimul dispune de un interes procesual în finalitatea procedurilor judiciare, însă a doua condiție, precum că eventuala hotărâre judecătorească nu ar determina apariția drepturilor sau obligațiilor unei alte persoane în coraport cu acesta, nu este întrunită, motiv pentru care acesta nu poate fi apreciat ca un intervenient accesoriu clasic.

Calitatea indubitabilă de pârât urmează a fi atribuită executorului judecătoresc în situația în care obiectul contestației îl va constitui cuantumul onorariului de executare perceput și inacțiunea executorului judecătoresc. Or, eventuala hotărâre îi afectează direct drepturile, somându-l la o anumită prestație. În acest caz, creditorul nu are un interes direct în finalitatea procesului, deoarece nu i se afectează nici un drept sau interes.

În conținutul cererii privind contestarea actelor executorului judecătoresc este posibil să se regăsească și anumite cereri sau demersuri (de exemplu, interpelarea probelor, numirea expertizei, introducerea în proces a unui specialist, cercetare la fața locului etc.). Deși respectiva posibilitate este una legiferată de art. 166 alin.(3) în Codul de procedură civilă, în acord cu care cererea de chemare în judecată poate cuprinde și alte date, importante pentru soluționarea pricinii, precum cererile și demersurile reclamantului, totuși, soluționarea cererilor și demersurilor respective nu urmează a fi realizată la faza intentării procesului, ci doar în cadrul ședinței de judecată, la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare. Această afirmație este susținută prin faptul că oricare cerere sau demers urmează a fi puse în discuție cu participanții la proces, ultimii fiind în drept să-și expună poziția - fapt inerent principiului contradictorialității. În plus, soluționarea unipersonală a cererilor nominalizate mai sus ca exemple ar fi, practic, imposibilă, deoarece există posibilitatea ca circumstanțele de fapt pe care reclamantul le consideră a fi necesar de demonstrat să fie degrevate de probațiune, în cazul în care nu sunt negate de către partea opusă. Conform art. 123 alin. (6) din Codul de procedură civilă, faptele invocate de una dintre părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

După cum urmează din prevederile art. 161 alin.(3) al Codului de executare, cererile privind contestarea actelor executorului judecătoresc nu se supun taxei de stat. De menționat că această regulă este una absolută, în cazul în care cererea de contestare este formulată în condițiile art. 161-163 din Codul de executare, și anume – contestarea actelor executorului judecătoresc de către părți și de alți participanți la procesul de executare, precum și de terții care consideră că prin actele de executare le-a fost încălcat un drept recunoscut de lege.

Reieșind din concluzia expusă mai sus, conform căreia pretențiile ce urmează să se regăsească în conținutul cererilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc pot avea un singur conținut și anume anularea actelor executorului judecătoresc sau obligarea executorului judecătoresc de a săvârși anumite acte, includerea altor categorii de pretenții, ce se impun cu taxă (de exemplu, repararea prejudiciului moral, material, declararea nulității contractului etc.), determină emiterea unei încheieri de a nu da curs cererii de către instanța de judecată, plata taxei de stat la depunerea acestor cereri fiind exclusă, reieșind din natura și caracterul specific de contestare a actelor executorului judecătoresc.

Tot în acest context, urmează a fi sesizată diferența dintre situația stabilită la art. 161- 163 din Codul de executare - contestarea actelor executorului judecătoresc de către părți, participanți și terți - și situația stabilită la art. 164 din Codul de executare - apărarea drepturilor unor alte persoane. De menționat că, conform art. 164 Cod de executare, dacă o altă persoană consideră că sechestrul a fost aplicat pe bunurile ce îi aparțin cu titlu de proprietate, ea poate intenta în procedură contencioasă o acțiune de ridicare a sechestrului. Astfel, este important de observat, încă de la etapa redactării cererii, care este scopul înaintării acțiunii: anularea actelor executorului judecătoresc sau ridicarea sechestrului de pe bunuri. Pretenția privind ridicarea sechestrului de pe bunuri nu se circumscrie condițiilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc

și reprezintă o procedură contencioasă clasică, cu un alt cerc de participanți la proces și impunerea cu taxă de stat a fiecărei pretenții, termeni de examinare, sarcina probațiunii fiind diferită, căile de atac similar fiind distincte și numere diferite de gestiune a dosarului. Competența jurisdicțională la judecarea cauzelor privind contestarea actelor executorului judecătoresc este stabilită în art. 161 alin.(2) din Codul de executare, în conformitate cu care cererea privind contestarea actelor de executare se înaintează în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află biroul executorului judecătoresc sau, în cazul municipiului Chișinău, în instanța de judecată în a cărei circumscripție camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc. De menționat, că cererile privind contestarea actelor executorului judecătoresc pot viza simultan și anularea unor acte emise de diferiți executori judecătorești. Astfel, reieșind din dispozițiile codului de procedură civilă, reclamantul va avea competența alternativă de a depune cererea la una din instanțele în raza căreia se afla biroul oricărui executor judecătoresc sau în circumscripția căreia camera teritorială a executorilor judecătorești a stabilit competența teritorială a executorului judecătoresc.

Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare este o fază obligatorie a procesului civil. Prin urmare, în situația în care cererea de contestare a actelor executorului judecătoresc corespunde criteriilor de admisibilitate, judecătorul va stabili data primei ședințe de înfățișare. Scopul ședinței de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare este stabilit la art. 183 alin.(2) din Codul de procedură civilă și se rezumă la soluționarea tuturor incidentelor procedurale necesare justei soluționări a cauzei, prin precizarea legii care urmează a fi aplicată şi determinarea raporturilor juridice dintre părți, constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii, stabilirea componenței participanților la proces şi implicarea în proces a altor persoane, prezentarea de probe, evaluarea oportunităților de soluționare a litigiului prin mediere.

Precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți sunt necesare în vederea constatării veridicității procedurii în care urmează a fi judecată cauza. Nemijlocit prin acțiunea de precizare a legii care urmează a fi aplicată, instanța de judecată urmează să concretizeze care sunt temeiurile juridice, în virtutea cărora reclamantul își întemeiază pretențiile, iar pârâtul - obiecțiile. Evident, instanța de judecată nu se va expune din oficiu care este legea aplicabilă raportului juridic contestat, or, acest fapt ar determina expunerea anticipată asupra viitoarei soluții judiciare și ar crea aparențele că instanța de judecată consultă părțile în problema litigiului apărut.

Stabilirea cercului de participanți la proces se referă la identificarea subiecților ale căror drepturi și interese pot fi lezate prin eventuala soluție judecătorească și implicarea lor în proces. Instanța de judecată va soluționa cererile privind atragerea în calitate de co-pârât sau intervenient accesoriu la cerere, sau, eventual, în cazul în care se constată că urmează a fi introdus în proces un subiect în calitate de intervenient accesoriu, iar reclamantul, la depunerea cererii, a omis să-l indice și în ședință de judecată ezită să formuleze o cerere respectivă, instanța de judecată va emite o încheiere de atragere în calitate de intervenient accesoriu a respectivului participant din oficiu.

Soluționarea cererilor privind interpelarea probelor în litigiile ce țin de contestarea actelor executorului judecătoresc urmează a fi realizată în concordanță cu art. 119 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în conformitate cu care concursul instanței de judecată va putea fi solicitat doar în situația în care participantul la proces demonstrează imposibilitatea de a obține personal respectiva probă. Obținerea individuală poate fi realizată pe cale extrajudiciară prin expedierea anticipată a unei solicitări părții care deține această probă. Totuși, în ipoteza în care partea chemată să prezinte o anumită probă refuză expres în ședință de judecată să prezinte înscrisul solicitat, această conduită va fi asimilată cu impediment în desfășurarea de mai departe a procesului și, respectând principiul celerității, instanța urmează să admită demersul privind interpelarea probelor. Suplimentar, la examinarea cererii privind contestarea actelor executorului judecătoresc, instanța de judecată urmează să concretizeze care este utilitatea probei considerată necesară a fi administrată și, în dependență de acest fapt, să-și întemeieze soluția.

În ședință de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, reclamantul, în temeiul principiului disponibilității, este în drept să concretizeze atât cercul participanților la proces împotriva cărora înaintează pretenții cât și pretențiile formulate. Prealabil punerii pe rol a cererii privind concretizarea cererii de chemare în judecată, instanța de judecată urmează să explice reclamantului că cererea de chemare în judecată concretizată este echivalentă cu cererea de contestare formulată inițial și, prin urmare, în raport cu aceasta, se impun aceleași exigențe, ca formă și conținut. Totodată, este esențial faptul că cererea concretizată determină noi termene, începând cu care actele executorului judecătoresc sunt contestate. În acest sens, este destul de posibil ca depunerea cererii de concretizare să determine omiterea termenului de prescripție în interiorul cărora reclamantul este în drept să solicite anularea actelor executorului judecătoresc.

Vom menționa că, în cadrul procedurii de contesta-

re a actelor executorului judecătoresc, este inadmisibilă punerea pe rol a acțiunii reconvenționale. Or, reieșind din esența acesteia, respectiva acțiune nu s-ar circumscrie atât scopului înaintării acțiunii reconvenționale cât și compatibilității procedurii de judecare a cauzei. La fel, urmează a fi menționat faptul că, la judecarea cauzelor privind contestarea actelor executorului judecătoresc, instanța de judecată va respinge oricare cerere a părților privind confirmarea tranzacției de împăcare, pe motiv că acestea contravin legii, fiind inaplicabile în cadrul unor asemenea proceduri. Existența unui document executoriu suplimentar, care ar stabili anumite prestații părților în cadrul executării deja a altui document executoriu, ar determina apariția unei dificultăți procedurale considerabile în desfășurarea de mai departe a procedurii de executare. În acest context, părțile sunt libere să încheie tranzacții de împăcare în cadrul procedurii de executare, extrajudiciar.

Ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare se finalizează după consumarea etapei soluționării tuturor cererilor, demersurilor și confirmarea listei probelor. Judecarea cauzei în fond poate fi numită pentru aceeași dată, în situația în care părțile declară că sunt pregătite pentru judecarea cauzei, dar, în acord cu art. 190 alin.(2) din Codul de procedură civilă, se poate solicita un termen de 15 zile pentru formularea poziției de apărare. Reieșind din faptul că art. 163 alin.(1) al Codului de executare stabilește că judecarea cauzelor în litigiile privind contestarea actelor executorului judecătoresc urmează să aibă loc în termen de 30 de zile, este recomandabilă stabilirea unui termen mai restrâns pentru judecarea cauzei în fond. Legea stabilește printr-o normă dispozitivă termenul de 30 de zile, în interiorul cărora urmează a fi soluționate contestațiile împotriva actelor executorului judecătoresc. Prin urmare, reieșind din caracterul natural sau dispozitiv al normei, depășirea respectivului termen nu va determina survenirea unei sancțiuni procesuale și nicidecum nu ar putea afecta valabilitatea actului de procedură emis.

În conformitate cu art. 163 alin.(4) din Codul de executare, în redacția de până la intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 191 din 23.09.2016, în vigoare din 28.04.2017, instanța de judecată soluționa cererea privind contestarea actelor executorului judecătoresc prin pronunțarea unei hotărâri. Probabil, noua lege de modificare a Codului de executare a venit să coreleze noțiunea de cerere, care este calificată ca o solicitare a părții, în cadrul unui proces, cu noțiunea de încheiere, care este un act intermediar, emis de către instanța de judecată până la etapa pronunțării hotărârii, prin care se soluționează nemijlocit toate cererile. Astfel, Legea nr. 191 din 23.09.2016 determină locul procedurii de executare ca fază facultativă a procesului civil. În acest sens, pentru o mai bună înțelegere a substanței noțiunilor de hotărâre, de încheiere, este oportună delimitarea doctrinară a noțiunii de încheiere judecătorească de hotărâre judecătorească, în calitate de acte de dispoziție ale instanței de judecată.

Astfel, M.C. Treușnikova (М. К. Треушникова) explică că prin acte de dispoziție ale primei instanțe înțelegem toate tipurile de exprimare a voinței în formă scrisă emise de către instanță, ca organ investit cu putere de stat. Aceste acte, potrivit autoarei, se împart în hotărâri și încheieri [13, p.199]. Conchidem prin a afirma că, termenul *acte de dispoziție* ale instanței judecătorești este unul de gen și, respectiv, are cea mai largă însemnătate.

Tot potrivit doctrinei, prin hotărâre, instanțele judecătorești asigură realizarea drepturilor, executarea obligațiilor, constată existența sau inexistența unor situații de fapt care constituie temei pentru apariția, modificarea sau stingerea raporturilor juridice, restabilind astfel ordinea de drept[2, p.68]. Astfel, hotărârea judecătorească reprezintă „actul de dispoziție al instanței de judecată prin care se soluționează fondul oricărei pricini civile", iar instanța care examinează apelul sau recursul fiind împuternicită să pronunțe o nouă hotărâre prin care să soluționeze pricina civilă în fond, doar dacă circumstanțele cauzei o cer și aceasta este posibil [8, p.242-243]. Unii afirmă că prin hotărârea judecătorească întotdeauna se reflectă concluzia instanței de judecată despre aplicarea unei anumite norme juridice față de o situație concretă [1, p.68], fapt pe care nu-l putem nega. Alți autori oferă o definiție asemănătoare celei oferite de cod [12, p.117], lucru pe care îl considerăm inacceptabil; or, definiția legală nu se referă la toate aspectele unei hotărâri judecătorești, iar în plan doctrinar este posibil de evidențiat mai multe caracteristici. Oricum, majoritatea doctrinarilor autohtoni împărtășesc aceeași opinie privind conceptul de hotărâre judecătorească.

Cu titlu de drept comparat, vom expune opinia doctrinarilor ruși asupra obiectului cercetat. Astfel, aceștia afirmă că în cadrul procesului civil, hotărârea judecătorească este un act de aplicare a dreptului, deoarece aceasta are la bază concluziile instanței privind aplicarea față de cauză a unor norme materiale concrete. Respectiv, fiecare hotărâre judecătorească reprezintă în sine o aplicare concretă a normelor materiale și, odată concretizate de către instanță, devine absolută, căpătând putere juridică [10, p.250].

Doctrinarii ruși definesc hotărârea judecătorească, în mare parte, ca „act al puterii judecătorești, care asigură apărarea drepturilor cetățenești încălcate sau pretinse a fi încălcate, pe cale de constatare a prezenței sau lipsei încălcării de drept, prescriind un compor-

tament pentru viitor" [11, p.268]. Oferindu-i mai mult un aspect formal/procesual decât logic, profesorul V. Iarkov (В. Ярков), spre exemplu, definește hotărârea judecătorească ca document procesual, prin care se soluționează cauza în fond și se restabilește situația anterioară încălcării de drept, fiind emis de către instanța de judecată în forma procesuală cerută de lege și în baza examinării materialelor cauzei [15, p.366]. Aceeași părere este împărtășită și de către profesorul S.A. Aliohin (С. А. Алехин). Potrivit acestuia, aplicarea normelor materiale se exprimă în constatarea legăturii dintre subiecții de drept și norma materială concretă (prezența sau absența violării de drept, transformarea acestuia). M. C. Treușnikova (М.К. Треушникова) definește hotărârea judecătorească ca un act de înfăptuire a justiției, pentru care s-a intentat procesul, deoarece anume în temeiul respectivului act se efectuează apărarea dreptului lezat sau pretins a fi încălcat, indiferent dacă cererii i-a fost sau nu dat câștig de cauză. Aceasta afirmă că hotărârea reprezintă o constatare făcută de judecător cu referire la prezența sau absența dreptului încălcat, în rezultatul cărei acțiuni, litigiul se transformă într-o stare de drept înzestrată cu formulă executorie [14, p.364].

Importanța hotărârii judecătorești este relevantă atât din punct de vedere al părților, cât și al societății în general. Pentru părți, hotărârea este destinată să pună capăt litigiului dintre ele și să protejeze drepturi civile concrete. Pentru societate, hotărârea judecătorească, în general, reprezintă un mijloc de restabilire a ordinii de drept democratice și de eficientizare a normelor de drept. Hotărârea judecătorească are, însă, și un pronunțat caracter educativ, prevenind încălcarea dreptului de către cetățenii care, în cazuri similare, ar fi tentați să nesocotească drepturile subiective recunoscute de ordinea juridică [7, p.505].

Dacă hotărârea judecătorească este unicul act juridic de apărare a dreptului încălcat sau contestat, atunci încheierile instanței de judecată sunt foarte diferite și numărul lor depinde de circumstanțele concrete ale pricinii, fiecare se adoptă în baza aplicării normelor de drept atât procesuale, cât și materiale [3, p.152].

Importanța acestora se evidențiază prin faptul că, grație încheierilor judecătorești, instanța poate soluționa eficient și operativ o gamă vastă de probleme incidentale procesului [1, p.50].

Deși, aparent, substituirea noțiunii de hotărâre cu noțiunea de încheiere nu ar modifica esențial desfășurarea procedurii de contestare a actelor executorului judecătoresc, urmează a fi evidențiate consecințele acesteia:

1. Calificând noțiunea de cerere ca act de dispoziție al participanților în cadrul unui proces în curs de realizare, este sesizabil că se exclude situația intentării unui nou proces civil, reieșind din necesitatea contestării actelor executorului judecătoresc, cererile urmând a fi examinate în cadrul aceluiași dosar. Subsecvent, cercul participanților la proces și statutul lor procesual din cadrul procesului civil finalizat va fi identic cu cercul participanților la proces din procedura de contestare a actelor executorului judecătoresc. Astfel, reieșind din faptul că, la etapa inițială de judecare a cauzei civile, executorul judecătoresc nu a fost implicat, includerea și stabilirea statutului procesual al acestuia va determina anumite disensiuni.

2. Adițional, urmează a fi menționat faptul că, în conformitate cu art. 14 alin.(2) din Codul de procedură civilă, încheierea este dispoziția primei instanțe, prin care nu se soluționează fondul pricinii. Nesoluționarea fondului prezumă soluții procesuale intermediare asupra unor incidente procedurale survenite în cursul realizării procesului civil. Drept consecință, având în vedere că, la pronunțarea încheierilor nu suntem în prezența judecării fondului cauzei, procedura de judecare a cauzelor privind contestarea actelor executorului judecătoresc nu va include toate fazele obligatorii ale procesului civil: intentarea, pregătirea pentru dezbateri judiciare și, nemijlocit, dezbaterile judiciare. Astfel, procedura de judecare a cererilor privind anularea actelor executorului judecătoresc se va rezuma la expunerea pozițiilor asupra cererii de către participanții la proces.

3. Subsidiar, reieșind din conținutul art. 204[1] alin. (1) din Codul de procedură civilă, în condițiile în care ședința de judecată a fost deschisă și examinarea pricinii în fond a început, pot apărea incidente procesuale care fac imposibilă continuarea examinării în aceeași zi și determină întreruperea ședinței de judecată cu posibilitatea continuării acesteia la o altă dată și oră, care vor fi fixate de instanța de judecată. În acest sens, poate fi constatat faptul că întreruperea este un act de dispoziție al instanței de judecată emis după ce a început judecarea cauzei în fond. Contrar, survenirea unei situații care împiedică desfășurarea de mai departe a judecării cauzei determină amânarea procesului.

Raportând concluziile expuse la faptul că contestarea actelor executorului judecătoresc se va finaliza cu pronunțarea unei încheieri, fără judecarea fondului cauzei, în cazul survenirii unei situații care împiedică desfășurarea de mai departe a procesului civil, instanța de judecată va amâna judecarea cererii. În consecință, la data stabilită a următoarei ședințe, procesul civil va începe corespunzător cu etapa inițială, participanții la proces fiind puși în situația de a-și expune poziția de la început.

4. După cum reiese din trăsăturile încheierii expuse mai sus, acesta este actul intermediat al instanței de judecată, prin care se soluționează inclusiv fiecare cerere și demers în parte. Astfel, dacă emiterea unei încheieri presupune expunerea de soluții asupra fiecărei cereri sau demers în parte, atunci instanța de judecată nu va putea examina o altă cerere în cadrul unui proces unde deja se examinează o cerere. Spre exemplu, în cadrul soluționării cererii privind contestarea actelor executorului, nu va putea fi examinată o cerere privind asigurarea acțiunii sau de interpelare a probelor. Acestea sunt echivalente, ca statut și condiție, fiind similare – cereri.

5. Reieșind din conținutul art. 241 alin.(1) al Codului de procedură civilă, dispozitivul cuprinde concluzia, inclusiv și dispoziții privind repartizarea cheltuielilor de judecată. De asemenea, urmează a fi evidențiat că, dispoziții referitor la posibilitatea soluționării repartizării cheltuielilor de judecată prin pronunțarea încheierii nu există. Reieșind din caracterul reglementar al procesului civil, în conformitate cu care este admisibil doar ceea ce este descris în conținutul legii, și ținând cont de faptul că soluționarea cererilor privind contestarea actelor executorului judecătoresc va fi finalizată cu emiterea unei încheieri, părțile nu vor putea pretinde compensarea cheltuielilor de judecată.

6. La fel, urmează a fi reținut că substituirea noțiunii de hotărâre cu noțiunea încheiere la art. 163 din Codul de executare va înlătura obligația de eliberare a titlului executoriu în aceste categorii de cauze. Respectiva concluzie poate fi întemeiată pe art. 11, lit. b) din Codul de executare, în acord cu care încheierile eliberate în cauzele civile sunt documente executorii. De remarcat: instanțele de judecată, reieșind din faptul că încheierile respective constituie documente executorii, urmează să indice toate atributele de identificare a participanților la proces, iar după conținut, încheierea trebuie să corespundă condițiilor stabilite la art. 14 din Codul de executare.

7. Suplimentar, la pronunțarea încheierilor prin care se vor soluționa contestațiile împotriva actelor de dispoziție a executorului judecătoresc, instanța de judecată întotdeauna va pronunța încheierea integral, fapt ce cuprinde, inclusiv, motivarea soluției adoptate. Or, legea nu prevede posibilitatea pronunțării dispozitivului unei încheieri.

Referințe bibliografice:

1. Bâcu A. *Curs aplicativ la dreptul procesual civil (partea specială)*. Chișinău: Print-Caro, 2013. 245 p.
2. Belei E. ș.a. *Drept procesual civil: Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009. 440 p.
3. Dorfman I. *Drept procesual civil (note de curs)*. Chișinău, 2010. 248 p.
4. Gârbuleț I., Stoica A. *Ghid practic de executare silită*. București: Hamangiu, 2010. 616 p.
5. Hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 28 octombrie 2015. Cauza civilă nr. 2-553/14.
6. Încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 26 septembrie 2016. Cauza civilă nr. 25C[11]-269/16.
7. Leș I. *Tratat de drept procesual civil. Curs universitar*. Ed. a III-a. București: All Beck, 2005. 960 p.
8. Pisarenco O. *Drept procesual civil*. Ed. a II-a. Chișinău: Tehnica-INFO, 2012. 404 p.
9. Stratulat Gh., Harmaniuc P. *Controlul judecătoresc în procedura de executare silită civilă.* În: Materialele Conferinței Internaționale – Procesul civil și executarea silită. Actualități și perspective, 24–26 august 2017, Târgu Mureș (România). Târgu-Mureș: Universul Juridic, 2017, p.282-287.
10. Власов А.А. *Гражданское процессуальное право*. Москва: Велби, 2004. 427 с.
11. Зайцев А.И., Афанасьев С.Е. *Гражданский Процес*. Москва: Норма, 2004. 463 с.
12. Матвеев В. *Гражданское процессуальное право (гражданский процесс):* Курс лекций. Bălți: Tipografia din Bălți SRL, 2007. 184 с.
13. Треушников М.К. *Гражданский Процес, 3-е издательство*. Москва: Юриспруденция, 2001. 400 с.
14. Треушников М.К. *Гражданский процесс*. Москва: Городец, 2003. 720 с.
15. Ярков В. *Гражданский процесс*, 5-е издание. Москва: Волтерс Клувер, 2004. 448 с.